

EŠD 3585 Artviže – Cerkev sv. Servula

Predlog za razglasitev za kulturni spomenik lokalnega pomena

Datum: september, 2020

Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika

Datum: 4. 9. 2020

I. VRSTA SPOMENIKA

- spomenik lokalnega pomena
 spomenik državnega pomena

II. ENOTA DEDIŠČINE

EŠD: 3585

Ime enote: Artviže – Cerkev sv. Servula

III. OBSEG RAZGLASITVE

- posamezni spomenik
 spomeniško območje
 razglasitev na podlagi sporazuma
 enotno zavarovanje spomenika in narave

IV. OPIS ENOTE

Cerkev stoji na samem severovzhodno od vasi Artviže na najvišjem vrhu Brkinov. Stavba je pravilno orientirana, tako da si od vzhoda sledijo trostrano zaključen prezbiterij, nekoliko širša pravokotna ladja in čokat troetažni zvonik pred zahodno fasado. Cerkev se prvič omenja v drugi polovici 17. stoletja, v 18. stoletju je bila prezidana ladja, 1759 oz. 1803 je datiran zvonik.

Cerkev, ki je bila v preteklosti verjetno v celoti ometana, kaže danes kamnito zidavo iz peščenjaka, le posameznimi arhitekturni členi so grajeni iz apnenca. Zunanjščino prezbiterija obteka nizek pristrešen talni zidec, južno steno predira široko šilasto zaključeno okno v pravokotnem okviru, še eno podobno okno se nahaja v južni stene ladje. V pritličje zvonika vodi polkrožno oblikovan portal s profiliranima bazama in kapiteloma. Vrh portala krasi reliefna angelska glavica, datirana 1759. Zvonik ima poudarjene šivane vogale in preproste polkrožno zaključene okenske odprtine v tretji etaži, kjer so zvonovi. Vrh zvonika zaključuje potlačena piramidalna streha. Cerkev je v celoti prekrita s korci.

Lopa zvonika ima preprost križnorebrast obok in pravokoten kamnit portal, ki vodi v pravokotno ladjo z ravnim lesenim stropom in preprostim cementnim tlakom. Pevski kor, iz katerega je vodila v zvonik še obstoječa pravokotna odprtina, je bil neznano kdaj

odstranjen. Prezbitarij je od ladje višji za stopnico, vanj stopimo skozi polkrožno zaključen slavolok, ki ima kamnite pilastre z bazami prirezanimi na ajdovo zrno. Obok v prezbitariju je še v gotski tradiciji rombasto obokan, v sečiščih reber so okrogli sklepniki.

Od opreme je v prezbitariju ohranjen pozno-baročen marmorni oltar iz leta 1725, ki je stebrnega tipa in ima v tronu sliko Karmelska Mati Božja s sv. Servolom in sv. Filipom. Ob oltarju stojita lesena obhodna loka s kipoma sv. Silvestra in sv. Roka, oltarne stopnice so delo kamnoseka Jurija Felicijana iz Rodika (Premrl, B., Kamnoseki Felicijani v luči arhivskih in epigrafskih virov, *Zbornik za umetnostno zgodovino*, n.v., XL, 2004, str. 282-311). V cerkvi stoji poškodovan školjkasto oblikovan kamnit kropilnik.

Na severni steni prezbitarija se izpod beležev kažejo sledovi dekorativne geometrične poslikave, obok je večkrat preslikan, tako da o prvotni dekoraciji sklepnikov in reber zaenkrat ni podatkov.

V. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

- Ohranjena je historična lokacija cerkve, dislocirana je od poselitve. Umeščena je na rob kulturne krajine, ki je tudi tipološko ohranjena, gre za trakaste njive, ki sledijo plastnicam. Mestoma rastejo posamezna, večinoma sadna drevesa. Na severnem robu kulturna krajina prehaja v gozd. Zaradi lokacije na najvišjem vrhu Brkinov pa cerkev predstavlja akcent v širšem prostoru in točko orientacije.
- Cerkev, ki se prvič omenja 1666, predstavlja tipično podružnico iz 17. stoletja, zasnovano še v poznosrednjeveški tradiciji in s posameznimi kvalitetnejšimi kamnoseškimi elementi.
- Stavba, ki v zadnjem stoletju ni doživela večjih predelav, ima ohranjeno večino avtentičnih arhitekturnih elementov, gradbenih detajlov in materialov. Velika možnost je, da so pod obstoječimi beleži ohranjene starejše plasti ometov oz. poslikav.
- V prezbitariju cerkve stoji pozno-baročen marmorni oltar iz začetka 18. stoletja, oltarne stopnice so delo kamnoseka Jurija Felicijana iz Rodika.

VI. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

- Stavba v celoti s tlorisnim in višinskim gabaritom, konstrukcijsko zasnovo in gradivom, strešno konstrukcijo, kritino, arhitekturnimi členi, fasadnimi detajli, stavnim pohištvom in poslikavami, vključno s prvotnimi ometi in morebitnim še neodkritimi poslikavami.
- Od opreme se varuje: glavni oltar, kamnit kropilnik.
- Varujejo se arheološke plasti v cerkvi in ožji okolici.
- Ohranja se historična lokacija kar pomeni ohranjanje: obstoječe rabe prostora oziroma kulturne krajine in gozda na severnem robu; obstoječih dostopov do cerkve; obstoječe nepozidanosti območja; obstoječe dislociranosti oz. prostorske razdalje med vasjo in sakralnim objektom.

VII. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKIH

VII.1. Spomenik

katastrska občina	parcelna številka	cela / del	številka stavbe	lastnik
Artviže	18/30	cela	44	ŽUPNIJA HRPELJE - KOZINA naslov: Reška cesta 025, 6240 Kozina

VII.2. Vplivno območje

katastrska občina	parcelna številka	cela / del	lastnik	predkupna
Artviže	4	cela		
Artviže	5	cela		
Artviže	6	cela		
Artviže	7	cela		
Artviže	8	cela		
Artviže	9	cela		
Artviže	10/1	cela		
Artviže	10/2	cela		
Artviže	11	cela		
Artviže	12	cela		
Artviže	13	cela		
Artviže	14/1	cela		
Artviže	14/2	cela		
Artviže	15	cela		
Artviže	16/1	cela		
Artviže	18/2	Del – JZ del		
Artviže	18/4	cela		
Artviže	18/5	cela		
Artviže	18/6	cela		
Artviže	18/7	cela		
Artviže	18/8	cela		
Artviže	18/9	cela		
Artviže	18/10	cela		
Artviže	18/11	cela		
Artviže	18/12	cela		
Artviže	18/13	cela		
Artviže	18/14	cela		
Artviže	18/15	cela		
Artviže	18/16	cela		
Artviže	18/17	cela		
Artviže	18/18	cela		
Artviže	18/19	cela		
Artviže	18/20	cela		
Artviže	18/21	cela		
Artviže	18/22	cela		
Artviže	18/23	cela		
Artviže	18/24	cela		
Artviže	18/25	cela		
Artviže	18/26	cela		
Artviže	18/27	cela		
Artviže	18/29	cela		
Artviže	20	cela		
Artviže	21	cela		
Artviže	24/1	cela		
Artviže	24/2	cela		
Artviže	25	cela		
Artviže	26	cela		
Artviže	28	cela		

Artviže	29	cela		
Artviže	30	cela		
Artviže	31	cela		
Artviže	33	cela		
Artviže	34/1	Del – SV konec parcele		
Artviže	34/44	cela		
Artviže	34/5	cela		
Artviže	2295	Del – SV del območja		
Artviže	2310/1	Del – JV del območja		

VII.3. Utemeljitev določitve in obsega vplivnega območja

Lokacija cerkva oziroma njihova umestitev v prostor je eden največjih dosežkov arhitekturnega, urbanističnega in krajinskega znanja na Slovenskem. Zato historične lokacije varujemo.

Cerkev sv. Servula je postavljena v jasno določljiv krajinski okvir, dislocirana je od naselja, z gozdom kot ozadjem, z njivsko kulturno krajino, ki deluje kot »ploskev« in poudarja korpus stavbe s kvišku stremečim zvonikom. Vse skupaj nosi simbolno sporočilnost, ki jo objekt ima v tem prostoru.

Spomenik leži tudi znotraj arheološkega najdišča Artviže - Arheološko območje Sv. Socerb, EŠD 17289.

VIII. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA

Pritrjene in pomembnejše premičnine so opredeljene med varovanimi sestavinami spomenika.

- Premičnine, ki so sestavni del spomenika so opredeljene med Varovanimi sestavinami spomenika (poglavje št. VI).
- Premičnine, ki se razglašajo skupaj s spomenikom, so vpisane v inventarno knjigo.
- Inventarna knjiga je priloga predloga za razglasitev.
- Inventarno knjigo hrani:
- Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost izdelave inventarne knjige premičnin, ki so sestavni del spomenika, in sicer najkasneje v roku _____ od sprejetja akta o razglasitvi.

IX. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Varstveni režim določa:

- celostno ohranjanje varovanih sestavin spomenika s tlorisnim in višinskim gabaritom, konstrukcijsko zasnovo in gradivom, strešno konstrukcijo, kritino, arhitekturnimi členi, fasadnimi detajli, stavnim pohištvom in poslikavami, vključno s prvotnimi ometi in morebitnim še neodkritimi poslikavami,
- prepoved spreminjanja varovanih sestavin spomenika; v primeru okrnitve spomenika ali njegovega varovanega dela je treba zagotoviti povrnitev v prvotno stanje na stroške povzročitelja,
- prepoved premeščanja spomenika ali njegovih delov, razen če je premestitev nujna zaradi fizične zaščite delov spomenika,

- ohranjanje vedut na spomenik in iz spomenika na okolico,
- zagotavljanje dostopa javnosti v obsegu, ki ne ogroža varovanja spomenika, namembnosti in pravic lastnika,
- označitev posameznega spomenika s predpisano oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika,
- redno vzdrževanje spomenika in njegovih delov,
- morebitno osvetljevanje mora biti racionalno ter okolju in spomeniku prijazno,
- ob posegih v tlake cerkve, pod obstoječe temelje ter ob posegih v zemljinu v neposredni okolici cerkve se zagotovi predhodne arheološke raziskave.

Za notranjo opremo velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje notranje opreme v celoti, v njeni funkciji, izvornosti in neokrnjenost (v barvi, legi, materialu, obliki, strukturi, velikosti),
- dovoljeno je strokovno nadzorovano konserviranje – restavriranje izvornih sestavin z rekonstrukcijo avtentične podobe opreme,
- izjemoma so dovoljena začasna premeščanja za razstave in druge promocije, vendar le po muzealskih standardih in s soglasjem pristojnih strokovnih služb.

X. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA

X.1. Opis varstvenega režima

- Znotraj vplivnega območja niso dovoljeni posegi, ki bi degradirali historično lokacijo in veduto na sakralni objekt.
- Ni dovoljeno postavljati objektov začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo in podobno, ravno tako ni dovoljeno postavljati reklamnih panojev.

X.2. Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju

- V vplivnem območju kulturnovarstvenega soglasja ni treba pridobiti.
- Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti v celotnem vplivnem območju.
- Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti v delu vplivnega območja (opišite spodaj).

XI. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU

XI.1. Uveljavljanje predkupne pravice v vplivnem območju

- Ne predlagamo uveljavljanja predkupne pravice.
- Predlagamo uveljavljanje predkupne pravice posameznih parcel v vplivnem območju (parcele so označene v tabeli v točki VII.2.).
- Predlagamo uveljavljanje predkupne pravice za vse parcele v vplivnem območju.

XII. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

XII.1. Obveznost javne dostopnosti spomenika

Z aktom o razglasitvi je treba zagotoviti obveznost javne dostopnosti spomenika

da ne

XII.2. Zahteve glede javne dostopnosti spomenika

Cerkev je odprta za sakralne potrebe. Vodeni in najavljeni obiski se prilagajajo urnikom in potrebam primarne namembnosti. Za vodene ogled lastnik lahko pobira vstopnino. Lastnik lahko v cerkvi izvaja posamezne kulturne prireditve, če so skladni z osnovno namembnostjo.

XIII. UPRAVLJANJE SPOMENIKA

XIII.1. Obveznost sprejetja načrta upravljanja

Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost sprejetja načrta upravljanja.

da ne

XIV. OZNAČITEV SPOMENIKA

Z odlokom o razglasitvi je treba konkretizirati način označitve.

Spomenik mora biti označen v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 57/11) z oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika.

Spomenik se zaradi koristi varovanja ne označi s predpisano oznako.

XV. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE

Razglasitev se nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave

da ne

XV.1. Identifikacija območja ohranjanja narave

- Vplivno območje Regijskega parka Škocjanske jame (*Zakon o regijskem parku Škocjanske jame, Uradni list RS, št. 57/96 in 46/14 – ZON-C*).

XV.2. Pridobitev naravovarstvenih smernic

V postopku priprave predloga za razglasitev so bile pridobljene naravovarstvene smernice.

da ne

Številka in datum izdaje naravovarstvenih smernic:

Naravovarstvene smernice v postopku razglasitve nepremičnega spomenika Artviže – Cerkev sv. Servula, EŠD 3585, št.: 5-III-509/3-O-20/BF, datum: 19. 6. 2020.

XVI. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Rubriko izpolnite, če to zahteva organ, ki bo sprejel akt o razglasitvi (obvezno za spomenike državnega pomena).

XVII. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

- Podatki v predlogu za razglasitev so v celoti usklajeni s podatki registra.
- Podatki v predlogu za razglasitev niso usklajeni z registrom, potrebna je sprememba vpisa.

Usklajenost preveril:

Jasna Svetina

ime in podpis

XVIII. GRAFIČNE PRILOGE

- Izris spomenika in vplivnega območja na DKN.
Izris mora vsebovati navedbo EŠD, katastrske občine, merila izrisa in datuma izrisa.
Spomenik in vplivno območje (če obstaja) morata biti na izrisu jasno označena, parcele morajo biti označene s parcelnimi številkami.
Izris mora biti žigosan.
- Izris spomenika in vplivnega območja na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.
Izris mora vsebovati navedbo EŠD, merila izrisa in datuma izrisa.
Spomenik in vplivno območje (če obstaja) morata biti na izrisu jasno označena.
Izris mora biti žigosan.

XIX. DRUGE PRILOGE

- elaborat predloga za razglasitev
- inventarna knjiga premičnin
- kopija naravovarstvenih smernic
-
-
-

XX. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Predviden način obveščanja lastnikov/upravljalcev:

- po pošti (priporočeno s povratnico)
- z javnim naznanilom
- javna obravnava
- drugo:

XXI. DOSTAVA

Predlog se organu, ki bo sprejel akt o razglasitvi, dostavi v pisni in elektronski obliki (PDF datoteka). Za spomenike državnega pomena je elektronski naslov: gp.mk@gov.si.

Odgovorni konservatoriki:

Minka Osojnik, prof. um. zgod.

ime in podpis

mag. Marvy Lah Sušnik, univ.dipl.inž.kr.arh.

ime in podpis

Vodja območne enote:

Ernesta Drole, prof. zg. in soc.

ime in podpis